O prawach własności intelektualnej na konferencji „Usługi G

Wszystko licencj

Polski Punkt Informacyjny Galileo, Eurisy i Czeskie Biuro ds. Przestrzeni Kosmicznej zorganizowały niedawno w Pradze konferencję „Galileo Services: Chances for Business". Głównym tematem były podstawy ekonomiczne i regulacje prawne umożliwiające rozwój aplikacji opartych na Galileo.

Anna Kobierzycka

Ponad 200 ekspertów, przedstawicieli biznesu i sektora publicznego dyskutowało o możliwościach stwarzanych przez rozwój systemu Galileo. Podczas konferencji omówiono między innymi następujące zagadnienia:

- możliwości rynkowe, czynniki sukcesu i ryzyka dla biznesu opartego na zastosowaniach GNSS,
- przegląd potencjalnych aplikacji,
- wyzwania dla małych i średnich firm działających na rynku GNSS,
- znaczenie aktorów publicznych, a zwłaszcza programów krajowych i europejskich w ułatwianiu rozwoju komercyjnych usług i aplikacji na szczeblu lokalnym, krajowym, europejskim i światowym,
- rozwiązania prawne i administracyjne (np. kwestie odpowiedzialności i ubezpieczeń, certyfikacji czy praw własności intelektualnej),
- przykłady konkretnych projektów pilotażowych wspieranych przez ESA i UE w 6. Programie Ramowym oraz udanych zastosowań komercyjnych.

Co ważne, przedstawiona tematyka była okazją do ożywionej dyskusji i wymiany poglądów pomiędzy uczestnikami imprezy. Dwie sesje typu „okrągły stół" poświęcono czynnikom sprzyjającym rozwojowi rynku usług opartych na Galileo oraz istniejącym trudnościom i przeszkodom, identyfikując najważniejsze z nich. Po raz pierwszy publicznie reprezentant przyszłego koncesjonariusza przedstawił podstawowe założenia strategii biznesowej, a delegacje Galileo Joint Undertaking, GSA (European GNSS Supervisory Authority na czele z dyrektorem generalnym Pedro Pedreirą), Europejskiej Agencji Kosmicznej i UE omawiały różne aspekty rozwoju systemu Galileo. Jedno z ciekawszych wystąpień dotyczyło kwestii raczej mało znanej, lecz mającej istotne znaczenie, a mianowicie praw własności intelektualnej w systemie Galileo.

Prawa własności intelektualnej

Prawa własności intelektualnej w najprostszy sposób można zdefiniować jako monopol prawny lub prawnie chroniony tytuł do technologii i znaków towarowych – patentów, praw autorskich, programów komputerowych, baz danych, projektów itp. Posiadanie praw własności intelektualnej umożliwia przez pewien czas bezpieczne inwestowanie i gwarantuje uprzywilejowaną pozycję na rynku. Właściciel tego prawa dysponuje legalnymi instrumentami umożliwiającymi ochronę swoich interesów; bez jego zgody inne podmioty nie mogą korzystać z chronionej wiedzy. Bardzo często prawa własności intelektualnej są źródłem dodatkowych dochodów dla ich posiadacza, który na mocy umowy licencyjnej może zezwolić innym na ich wykorzystywanie.

Kwestia ta ma szczególne znaczenie dla systemu Galileo, opierającego się na najnowocześniejszych rozwiązaniach technologicznych. Ochrona praw własności intelektualnej to jeden z ważnych sposobów stymulowania rozwoju rynku umożliwiający zwrot europejskich nakładów finansowych poniesionych na budowę systemu.

Dwie kategorie dla Galileo

W przypadku Galileo można wyróżnić dwie główne kategorie praw własności intelektualnej:

- **Związane z samym systemem**, a zwłaszcza z sygnałem i jego elementami (kodowanie, modulacja, dane itp.). Ich celem jest zabezpieczenie praw do podstawowych, strategicznych technologii w satelitach i infrastrukturze naziemnej Galileo oraz uniknięcie roszczeń stron trzecich. Prawa te będą udostępniane przez koncesjonariusza za opłatą na mocy umów sublicencyjnych producentom odbiorników Galileo, ponieważ jedynie dokładne skopiowanie kodów gwarantuje dobrą jakość sygnału. W praktyce „systemowe" prawa własności intelektualnej (głównie patenty dotyczące generowania kodów, ich odbioru i wykorzystania) będą połączone ze specjalnymi znakami towarowymi, poświadczającymi oryginalność danego urządzenia.
- **Związane z odbiornikami i aplikacjami dla użytkowników**. Ich cel to rozwijanie rynku dla urządzeń i usług opartych na Galileo. Sfera ta obejmuje przemysł kosmiczny i telekomunikacyjny, małe i średnie przedsiębiorstwa, dostawców usług i inne podmioty zajmujące się produkcją urządzeń (chipów, anten, terminali użytkowników itd.) oraz oferujące aplikacje w różnych dziedzinach (telekomunikacji, lotnictwie, bezpieczeństwie, transporcie, rolnictwie, kartografii, certyfikacji i standaryzacji itd.). Licencjonowanie jest otwarte; powinno się unikać jakiejkolwiek dyskryminacji lub zbędnych ograniczeń.

GSA przejmie wszystkie prawa

Prawa własności intelektualnej dotyczące Galileo powstają w kilku obszarach: w programie GalileoSat zarządzanym przez ESA, w Programach Ramowych UE (w 6. PR tematyką

Galileo: szanse dla biznesu" w Pradze

jonowane

Galileo zarządza Galileo Joint Undertaking, w 7. PR zadanie to przejmie GNSS Supervisory Authority) oraz w programach krajowych poszczególnych państw. Aby ułatwić zarządzanie i ochronę tych praw, we wrześniu 2004 roku Komisja Europejska, ESA i GJU powołały wspólnie Grupę Zadaniową. Jej misja to stworzenie bazy danych praw własności intelektualnej i patentów, przegląd klauzul dotyczących tej sfery w zawieranych umowach, monitorowanie realizacji kontraktów w Programach Ramowych, nabywanie licencji, ustanowienie procedur zarządzania prawami własności intelektualnej i nadzór nad procesem ich przekazywania do GSA. To właśnie ta instytucja będzie bowiem posiadaczem wszystkich już istniejących i przyszłych praw własności intelektualnej związanych z Galileo, w tym również i tych wytworzonych przez koncesjonariusza podczas obowiązywania umowy koncesyjnej. Przy podpisywaniu kontraktu koncesjonariusz otrzyma licencję na korzystanie z tych praw i będzie mógł udzielać podlicencji producentom urządzeń i dostawcom usług. Równocześnie będzie zobowiązany do ochrony wartości tych praw i podejmowania stosownych kroków w razie ich naruszenia lub niewłaściwego użycia. Dochody z wykorzystywania praw własności intelektualnej będą dzielone pomiędzy koncesjonariusza i sektor publiczny.

Krytycznie o finansach Galileo

Inne interesujące wystąpienie, które wzbudziło spore kontrowersje, dotyczyło krytycznej oceny założeń ekonomicznych Galileo i zastosowania partnerstwa publiczno-prywatnego do realizacji tego projektu. Owen Goodman z holenderskiej firmy Fugro w pełni docenił strategiczne i polityczne znaczenie posiadania własnego systemu nawigacji satelitarnej przez Unię Europejską. Zdecydowanie negatywnie odniósł się jednak do nierealnych – jego zdaniem – przewidywanych zysków z działalności systemu. Wskazał przy tym, że przy szacowaniu potencjalnych dochodów pominięto pewne istotne czynniki. Oto jego najważniejsze argumenty, których ocenę pozostawiam czytelnikom:

- Zakładane zyski z usług Galileo nie uwzględniają konkurencji ze strony GPS i GLONASS oraz planowanej modernizacji obu systemów. Stany Zjednoczone formalnie oświadczyły, że zmierzają do tego, by cywilne usługi GPS oferowały parametry „przekraczające, a przynajmniej równe innym systemom GNSS". Co więcej, opóźnienia w budowie systemu Galileo mogą doprowadzić do sytuacji, w której osiągnie on gotowość operacyjną niemal w tym samym czasie co GPS III, a różnice między nimi będą minimalne. Podobnie może być z systemem GLONASS.
- Prognozy pomijają fakt, że za 5-6 lat dokładność pomiarów prowadzonych przez komercyjne odbiorniki GNSS, łączące sygnały otwartych serwisów GPS, Galileo i GLONASS, w 95% osiągnie wartość 1 metra. Co więcej, integracja różnych systemów GNSS zapewni wiarygodność, ciągłość i dostępność usług na poziomie wystarczającym do zaspokojenia potrzeb nie tylko masowych użytkowników, lecz także wielu aplikacji komercyjnych – całkowicie za darmo! Linie lotnicze nie mają zamiaru dodatkowo płacić za usługę „Safety of life", wolą korzystać z istniejących rozwiązań. Firmy oferujące wspomaganie GNSS nie będą musiały płacić za „Commercial Service" Galileo, by być w stanie zapewnić dokładność mierzoną w centymetrach.
- Wprawdzie opłaty licencyjne za chipy Galileo mają sens, jednakże nie ułatwią konkurowania na rynku z chipami GPS, nieobciążonymi żadnymi opłatami.

Punkt Informacyjny Galileo przy Centrum Badań Kosmicznych PAN zajmuje się promocją rozwoju i wykorzystania nawigacji satelitarnej, prowadząc akcje informacyjne, wspierające i doradcze na temat programu Galileo

www.informator

POLSKA

- Aktywna Sieć Geodezyjna ASG-PL, Centrum ASG-PL w Katowicach (polska sieć stacji referencyjnych) **www.asg-pl.pl**
- Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Warszawie (państwowy bank osnów geodezyjnych) **www.codgik.waw.pl**
- Centrum Badań Kosmicznych PAN w Warszawie **www.cbk.waw.pl**
- Obserwatorium Astronomiczno-Geodezyjne Politechniki Warszawskiej w Józefosławiu **www.joze.pw.edu.pl**
- Katedra Geodezji Satelitarnej i Nawigacji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie **www.kgsin.pl**
- Punkt Informacyjny Galileo przy Centrum Badań Kosmicznych PAN w Warszawie **http://galileo.kosmos.gov.pl**

ŚWIAT

- Navigation Center US Coast Guard – Centrum Nawigacji Amerykańskiej Straży Wybrzeża (dane nt. aktualnej konstelacji satelitów GPS) **www.navcen.uscg.gov/gps/status_and_outage_info.html**
- Naukowo-Informacyjne Centrum Koordynacyjne Ministerstwa Obrony Rosji (dane nt. aktualnej konstelacji satelitów GLONASS) **www.glonass-center.ru**
- Galileo – europejski system nawigacji satelitarnej **www.europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/galileo**
- ESA, European Space Agency – Europejska Agencja Kosmiczna **www.esa.int**
- IGS, International GNSS Service – Międzynarodowa Służba GPS (informacje na temat efemeryd satelitów GPS, GLONASS; parametry ruchu obrotowego Ziemi; stacje śledzące IGS) **http://igscb.jpl.nasa.gov**
- IERS, International Earth Rotation and Reference Systems Service – Międzynarodowa Służba Ruchu Obrotowego Ziemi i Układów Odniesienia (parametry ruchu obrotowego Ziemi) **www.iers.org**
- ITRF, International Terrestial Reference Frame – Międzynarodowy Ziemski System Odniesienia (parametry ziemskich układów odniesienia) **http://itrf.ensg.ign.fr**
- SAPOS, Satellitenpositionierungsdienst der deutschen Landesvermessung – sieć stacji referencyjnych niemieckiej służby geodezyjnej **www.sapos.de**